Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Planet Youth -mallin käyttöönotto Pohjanmaalla

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto 3.11.2026 § 55
ÖVPH/6507/00.00.02/2026

Valmistelija Sjöström Pia-Maria
Lisätietoja: puhelinnumero: 06 218 1111 (vaihde), etunimi.sukunimi@ovph.fi

Pohjanmaan hyvinvointialue on selvittänyt vuoden 2026 aikana mahdollisuuksia käyttää Planet Youth -mallia osana lasten ja nuorten hyvinvoinnin pitkäjänteistä edistämistä ja riskikäyttäytymisen ehkäisyä Pohjanmaalla. Planet Youth on tutkittuun tietoon perustuva pitkäjänteinen työskentelytapa, jossa lasten ja nuorten elinympäristöä koskevaa paikallistietoutta käytetään perustana yhteisille toimenpiteille lasten ja nuorten lähiympäristössä olevien suojaavien rakenteiden tukemiseksi. Työ liittyy nykyiseen terveydenedistämistyöhön, jota painotetaan alueellisessa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa; muun muassa perhekeskustoimintaan, opiskeluhuoltoon ja kuntien ehkäisevään työhön. Mallilla on myös selkeä yhteys hyvinvointialueen strategiaan, jonka visiona on, että Pohjanmaan väestö on Suomen hyvinvoivin ja toimintakykyisin.

Hyvinvointialue järjesti 9.10.2026 alueellisen Planet Youth -seminaarin kuntien ja hyvinvointialueen päättäjille sekä lasten ja nuorten palvelujen vastuuhenkilöille. Tavoitteena oli luoda yhteinen perusta mallin mahdolliselle käyttöönotolle Pohjanmaalla. Seminaarin yhteydessä tehdyssä kyselyssä ilmeni selkeää kiinnostusta jatkokehittämiseen, 87 % arvioi mahdollisuudet hyviksi tai erittäin hyviksi. Eniten painottuivat kestävät yhteistyörakenteet, ja riittävät resurssit nostettiin esiin tärkeimpänä yksittäisenä menestystekijänä. Vapaamuotoisissa vastauksissa toivottiin muun muassa päätöksiä ja toimintamallin juurruttamista, organisaatioiden välistä yhteistyötä, selkeää johtajuutta ja vastuuta, kuntien osallistumista, nuorten osallisuutta sekä selvyyttä pitkäjänteisen resursoinnin ja koordinoinnin järjestämistapaan.

Seminaarin ja jatkovalmistelun perusteella ehdotetaan, että työ etenee vaiheittain. Lähtökohtana on, että paikallinen työ kuuluu kunnille, kun taas hyvinvointialue koordinoi alueellista prosessia. Ennen lopullisen mallin vahvistamista käydään kuntakohtaiset keskustelut kuntien tarpeiden, nykyisen toiminnan, kiinnostuksen ja osallistumisedellytysten kartoittamiseksi. Sen jälkeen laaditaan yhteinen alueellinen tilannekuva ja valmistelua jatketaan yhdessä niiden kuntien kanssa, jotka haluavat jatkaa.

Jatkovalmistelussa tulee konkretisoida erityinen toimintamalli, vastuunjako, ohjaus, alueellinen koordinointi, tiedonkeruu ja seuranta sekä resurssi- ja rahoitustarpeet. Lähtökohtana tulee olla, että Planet Youth integroidaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisen nykyisiin rakenteisiin ja että se täydentää kunnissa ja hyvinvointialueella jo tehtävää työtä. Hyvinvointialue on hakenut THL:ltä hankevaroja kehittääkseen yhdessä kuntien kanssa tietoon perustuvan yhteistyömallin lasten ja nuorten parissa tehtävää ehkäisevää työtä varten. Jos hankevaroja myönnetään, ne voidaan käyttää Planet Youth -mallin alueellisen rakenteen luomiseen ja implementoinnin aloittamiseen.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto on osaltaan mukana valmistelussa. Jaoston kannanoton ja kuntakohtaisten keskustelujen jälkeen konkretisoidaan ehdotus alueelliseksi toimintamalliksi. Planet Youth -mallin ja sen edellyttämien resurssien mahdollinen käyttöönotto tulee sen jälkeen kytkeä hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun ja käsitellä päätöksentekoprosessin jatkon yhteydessä hallituksessa ja valtuustossa.

Sektorijohtaja lapset, nuoret ja perheet Sjöström Pia-Maria
ehdottaa, että HYTE-jaosto päättää

1. merkitä tiedoksi 9.10.2026 pidetyn Planet Youth -seminaarin tulokset ja tähän mennessä tehdyn valmistelun,

2. puoltaa omalta osaltaan, että Planet Youth -mallin valmistelua alueellisena lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisen toimintamallina jatketaan,
3. puoltaa, että hyvinvointialue kartoittaa kuntien kiinnostuksen ja edellytykset osallistumiseen ja valmistelee sen jälkeen konkreettisen ehdotuksen toimintamallista, vastuunjaosta, ohjauksesta, seurannasta sekä resurssi- ja rahoitustarpeista, ja
4. ehdottaa, että Planet Youth -mallin mahdollinen käyttöönotto otetaan huomioon hyvinvointialueen toimintasuunnitelman jatkovalmistelussa ja viedään edelleen aluehallituksen ja -valtuuston päätettäväksi toiminnan suunnittelun puitteissa.

Päätös:
Jaosto hyväksyi ehdotuksen.

Liitteet

Oheisaineisto